

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 318/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť J. O., B., zastúpeného Advokátskou kanceláriou D., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. A. D., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co/150/2010 a jeho rozsudkom z 20. júla 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. O. o d m i e t a ako podanú oneskorene.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. septembra 2012 doručená sťažnosť J. O., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou D., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. A. D.,

ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co/150/2010 a jeho rozsudkom z 20. júla 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je právnym nástupcom pôvodného odporcu v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“), v ktorom Ing. M. B. a M. B. (ďalej len „navrhovatelia“) návrhom na určenie žiadali okresný súd, aby rozhodol, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi v návrhu špecifikovaných nehnuteľností. Okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 19 C/124/2008-219 zo 16. februára 2010 tak, že návrhu vyhovel a určil, že navrhovatelia sú bezpodielovými spoluvlastníkmi špecifikovaných nehnuteľností.

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie právni predchodcovia sťažovateľa, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 15 Co/150/2010-287 z 20. júla 2011 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

K namietanému rozsudku krajského súdu sťažovateľ uvádza:

„Sťažovateľ nadobudol výlučné vlastníctvo k vyššie citovanej nehnuteľnosti - bytu č. 81 - kúpnu zmluvou pod V-21076/2012 zo dňa 30. 8. 2010 a svoje výlučné vlastníctvo stratil titulom vyššie citovaných súdnych rozhodnutí. Názor krajského súdu zásadne popiera garantované právo na vlastníctvo tak ako je uvedené v čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a čl. 11 ods. 1 Listiny, či právo na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ak zákonodarca vytvoril v Občianskom zákonníku ustanovenie § 553 /účinné do 31. 12. 2007/ kde v ods. 1 splnenie záväzku sa môže zabezpečiť prevodom práva dlžníka v prospech veriteľa a v ods. 2 zmluva o zabezpečovacom prevode práva sa musí uzavrieť písomne, tak jeho účelom bolo, že nevýhoda z dočasnej straty prevedeného práva pôsobila na dlžníka tak, aby riadne splnil svoj záväzok a splnením záväzku opäť získal predchádzajúce právne postavenie.

Krajský súd však v potvrdzujúcom rozhodnutí uviedol, že súd prvého stupňa správne ako predbežnú otázku riešil platnosť zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva, ktorá v čl. II obsahovala aj zmluvu o prevode vlastníctva bytu č. 81 a konštatoval jej neplatnosť.“

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 19 C/124/2008 a následnom odvolacom konaní existovala prekážka právoplatnej rozsúdenej veci (res iudicata) vzhľadom na to, že všeobecné súde už skôr rozhodovali o návrhu navrhovateľov na určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza:

«Na objasnenie skutkového stavu uvádzam, že v súdnom konaní na OS BA II... medzi navrhovateľmi manželmi B. a pôvodným odporcom L. O. bola prejednávaná vec, ktorej skutkovým základom bol zmluvný vzťah z pred notárom uzavretej zmluvy o pôžičke dňa 6. 7. 2005, z ktorej bola manželom B. vyplatená pôžička 300.000,- SKK s termínom vrátenia/splatnosti dňa 6. 9. 2005. Súčasne so zmluvou o pôžičke zmluvné strany uzavreli na tom istom notárskom úrade zmluvu o zabezpečení záväzku prevodom práva dňa 6. 7. 2005, ktorá bola zavkladovaná na príslušnej správe katastra dňa 10. 8. 2005 pod V4845/05. Zmluvou sa zabezpečil prevod vlastníckeho práva k bytu č. 81 na 8. posch. Bytového domu na ul... v B. a to do doby splnenia záväzku manželov B. ako dlžníkov vrátiť pôžičku 300.000,- SKK veriteľovi do 6. 9. 2005. Manželia B. sumu 300.000,- SKK v zmysle zmluvy nikdy nevrátili a svoj záväzok vedome porušili. Namiesto vrátenia peňazí podali žalobu o neplatnosť zmluvy dňa 12. 9. 2005. Konanie sa viedlo na OS BA II pod č. k. 16C 193/05, kde konajúci súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná a nemá oporu v zákone a návrh zamietol. Odvolací súd č. k. 8Co144/2007 navrhovateľmi B. napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Nedôvodnosť žaloby videl v tom, že mal rovnako ako prvostupňový súd preukázané, že zmluva bola uzavretá slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Odvolací súd konštatoval, že žaloba nemohla mať úspech už len z toho dôvodu, že na nebol daný naliehavý právny záujem. Vykonaným dokazovaním (súd prvého stupňa aj odvolací mali k dispozícii všetky zmluvné dokumenty) konajúce súde nezistili porušenie ani jednej zákonnej podmienky. Na absolútnu neplatnosť je pritom súd povinný prihliadať z úradnej povinnosti. Súd považoval uzavretie zmluvy o pôžičke so zabezpečovacím záväzkom za legitímny právny

úkon. V tejto súvislosti máme za to, že v prípade, že by súd v konaní začatom 12. 9. 2005 určil, že zmluva o pôžičke je neplatným právnym úkonom, zanikol by zo zákona aj zabezpečovací záväzok na riadne a včasné plnenie záväzku na vrátenie peňazí ako záväzok akcesorický vyplývajúci zo zmluvy o zabezpečovacom prevode práva uzavretej medzi manželmi B. a L. O. L. O. preto nadobudol vlastníctvo predmetnej nehnuteľnosti legitímne, výkonom jeho práva a následne znovu legitímne previedol vlastníctvo na nového nadobúdateľa. K uvedeným úkonom mal L. O. zmluvné aj zákonné oprávnenie, ako aj súdne rozhodnutie /16C 193/05 v spojení s 8Co144/2007/, ktoré dodatočne a dostatočne potvrdzovalo správnosť jeho postupu ako veriteľa. ...

Napriek právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej /č. k. 16C 193/2005 OS BA II/ sa manželka B. novou žalobou č. k. 19C 124/2008 domáhali identického rozhodnutia/ rovnaký predmet sporu, rovnaké zmluvné dokumenty/, na čo odporca v tomto „novom“ konaní poukazoval, ale jeho námietku na prekážku rozsúdenej veci súd prehliadal a vo veci konal. ...

Súd nezastavil konanie pre res iudicata príp. nezamietol žalobu pre neexistenciu naliehavého právneho záujmu, tak ako to konštatoval ten istý súd v konaní 16C 193/2005 v spojení s 8Co 144/2007 KS v BA alebo že sa nepreukázalo vlastnícke právo žalobcov k nehnuteľnosti.»

Proti namietanému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 2 Cdo/240/2011 z 31. mája 2012 tak, že dovolanie odmietol s tým, že nezistil dovolacie dôvody podľa § 237 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), pričom vecnou stránkou sa najvyšší súd nezaoberal z dôvodu, že dovolanie nebolo podľa § 238 OSP prípustné. V súvislosti s uznesením najvyššieho súdu sťažovateľ uvádza:

„Dovolací súd však musí vždy skúmať či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 OSP.

Prekážka res iudicata v každom štádiu konania vedie bez ďalšieho k jeho zastaveniu. Táto prekážka nastáva vtedy, ak má byť v novom konaní prejednaná tá istá vec, nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok vyplýva

z rovnakého skutku /16C 193/2005 v spojení s 8Co 144/2007 KS v BA vs 19C 124/2008 OS BA II v spojení s 15Co150/2010 KS v BA/.“

K namietanému porušeniu jeho vlastníckeho práva sťažovateľ uvádza:

«V tejto súvislosti treba uviesť, že nielen vlastnícke právo žalobcov - manželov B. (manželia B. zmluvný záväzok vrátiť pôžičku nikdy nesplnili! a ich nedobromyseľnosť ani nevyvrátili), ale aj vlastnícke právo sťažovateľa požíva ústavnú ochranu. Predpokladom poskytnutia takejto ochrany s pozitívnym výsledkom pre sťažovateľa je v prvom rade existencia a povaha nadobúdacieho titulu vlastníckeho práva tvrdeného sťažovateľom. Vo veci sťažovateľa sa však všeobecné súdy otázke nadobudnutia vlastníckeho práva sťažovateľom nevenovali dostatočne s ohľadom na právny názor, na ktorom svoje rozhodnutie založili. Súdy by nemali poskytovať ochranu jednej zmluvnej strane (manželom B.) cez inštitút dobých mravov, ak si „chránená“ zmluvná strana nesplní svoju zmluvnú povinnosť vrátiť požičané peniaze ani po uplynutí niekoľkých rokov (dodnes) a neposkytnúť cez rovnaký inštitút ochranu účastníkovi, ktorí v dobrej viere uzavrel kúpnu zmluvu k nehnuteľnosti a nebol v pôvodnom zmluvnom vzťahu vôbec zainteresovaný. ...

Poukazujeme na rozhodnutia v skutkovo takmer totožnej veci: OS Trenčín 11C/39/2004, OS Prievidza 6C/45/2005.»

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1/ Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15Co 150/2010 porušil základné právo sťažovateľa...

2/ Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. 7. 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 15Co 150/2010 sa zrušuje a vec sa vráti na ďalšie konanie.

3/ Sťažovateľovi... sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 15 000,- EUR, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4/ Sťažovateľovi... priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 323,50 EUR vrátane DPH na bankový účet právneho zástupcu... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia s'ťažovateľ odôvodňuje takto:

„Pre hľadanie práva je nevyhnutné vychádzať z individuálnych rozmerov každého individuálneho prípadu, vždy s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu a citovaný zmysel a účel zákonov.

Ústavný súd by preto mal zväziť za odôvodnené priznať s'ťažovateľovi aj finančné zadost'učinenie..., ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv s'ťažovateľa, možno považovať za primerané, a to vo výške 15 000,- EUR (pätnásťtisíc eur) pre s'ťažovateľa.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Z dokumentácie priloženej k sťažnosti a zo zistení ústavného súdu vyplýva, že namietaný rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť v spojení s namietaným rozsudkom okresného súdu 4. októbra 2011, pričom sťažovateľ podal sťažnosť na poštovú prepravu 31. augusta 2012, t. j. zjavne po uplynutí lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, a preto ju ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

Nad rámec k tomu ústavný súd poznamenáva, že aj keby mal ústavný súd lehotu na podanie sťažnosti proti rozsudku krajského súdu považovať za zachovanú, a to v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53 a 54)], podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, v tomto prípade vo vzťahu k rozsudku krajského súdu (obdobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, IV. ÚS 58/2011) pri posudzovaní otázky dodržania lehoty na podanie sťažnosti musel vychádzať z doslovného znenia zákona o ústavnom súde a z toho, že ak sťažovateľ uplatnil mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietol ako neprípustný, mal namietat vo svojej sťažnosti aj postup dovolacieho súdu,

resp. jeho rozhodnutie, čo však neurobil. Za splnenia uvedenej podmienky, aj keby došlo k situácii, že ústavný súd pochybenie v postupe a rozhodnutí dovolacieho súdu nezistí a porušenie práv sťažovateľa nevysloví, mohol by aj napriek tomu preskúmať súčasne rozhodnutie súdu odvolacieho súdu (napr. III. ÚS 34/2012, III. ÚS 543/2012).

Ústavný súd v danej veci zobral do úvahy aj judikatúru ESLP (napr. Kadlec a ostatní proti Českej republike), v zmysle ktorej musia súdy (vrátane ústavného súdu) pri uplatňovaní procesných pravidiel zabrániť jednak prehnanému formalizmu, ktorý by bol v rozpore s princípmi spravodlivého súdneho konania, ale na druhej strane aj prílišnej benevolencii, ktorá by vo svojich dôsledkoch mohla znamenať až negáciu zákonom ustanovených procesných náležitostí, resp. predpokladov na konanie (m. m. IV. ÚS 406/2010).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júna 2013